ANUL 113 Sibiu, 15 octombrie 1965 Nr. 39—40

Telegraful Român

FOAIE RELIGIOASĂ EDITATĂ DE ARHIEPISCOPIA ORTODOXĂ ROMÂNĂ DE ALBA IULIA ŞI SIBIU

PREŢUL INSERŢIUNILOR:
Un cm² 60 bani pentru odată; dacă se publică de mai multe ori se dă rabat corespunzător. Inserţiunile se adresează ADMINISTRAŢIEI Telegrafului Român, Sibiu, strada 1 Mai nr. 35.

ARTICOLELE ŞI CORESPONDENŢA
se adresează REDACŢIEI Telegrafului Român, Sibiu, str. 1 Mai 35. — Articolele nepublicate nu se înapoiază. — Scrisorile nefrancate se refuză.

ABONAMENTUL:
Pe un an: 24 lei
Pe 6 luni: 12 lei
Pe 3 luni: 6 lei

Ţară mîndră, ţară dragă

Vara care a trecut a fost bogată în evenimente deosebit de importante pentru ţara şi poporul nostru. Ţara şi-a schimbat numele — Republica Socialistă România — după haina nouă pe care a îmbrăcat-o, iar poporul i-a dat o lege de temelie, o nouă Constituţie, potrivit transformărilor şi noilor realităţi făurite între hotarele ei. S-au făcut bilanţuri asupra a ceea ce s-a realizat la noi în ţară în aceşti ani de mare avînt creator şi s-au făcut noi planuri, care proiectează puternice şi prelungi raze de lumină în drumul glorios pe care poporul nostru îl are de străbătut în anii care vin. S-a subliniat de asemenea cu prilejul acestor popasuri festive, că „avem o ţară frumoasă şi bogată, un popor harnic şi cutezător, care timp de peste două milenii, în anii grei de restrişte, înfrăţit cu codrii, cu rîurile şi văile şi-a apărat glia, iar acum îşi zideşte o viaţă nouă“ sub conducerea celor mai buni fii ai săi.

Cu prilejul aceloraşi festive popasuri se făcea celor ce mînuiesc pana, penelul, bagheta şi tuturor creatorilor de artă îndemnul plin de competenţă: „Cîntaţi patria şi poporul nostru minunat“, îndemn care încălzeşte şi entuziasmează orice simţire patriotică.

Căci avem într-adevăr o ţară mîndră, mîndră ca o floare şi ca o mireasă neprihănită. Este mîndră prin aşezarea şi înfăţişarea ei întocmai ca o cetate, prin armonia deplină a elementelor ei geografice: munţii, dealurile şi şesurile care par a-şi împărţi în mod egal întregul întins al ţării. Este mîndră cu poenile ei, adevărate „explozii de flori şi de lumină“ cum bine a spus cineva, cu izvoarele ei curate şi odihnitoare, cu apele ei care se răsfrîng de la centru spre margini întocmai ca spiţele unei roţi şi pe care apoi, în cele din urmă, le adună pe toate bătrîna Dunăre. Este mîndră ţara prin Delta Dunării, bogată în toate, marea împărăţie a păsărilor sălbatice, cu lebedele ei maiestoase şi cîrdurile zgomotoase de pelicani; prin codrii nesfîrşiţi, în care mişună ursul brun, rîsul, capra neagră, mistreţul, cocoşul de munte cel scump la auz şi vedere şi cerbul carpatin, deţinător de recorduri mondiale pentru frumuseţe. Este mîndră prin peşterile ei fără egal ca frumuseţe în Europa: Pojarul, Poliţii, Meziad, Lumea pierdută ş. a. prin ale căror labirinturi poţi rătăci ore şi zile întregi.

Toate acestea şi desigur încă multe alte frumuseţi ale meleagurilor noastre îl făceau pe harnicul cronicar Miron Costin să noteze în scrierile sale şi observaţii ca acestea: „Dacă zeiţele din fabulele greceşti ar fi aflat despre aceste ţinuturi, ar fi venit desigur aci din Olimpul lor. Peste tot cîmpii mănoase şi păşuni întinse; care alte pămînturi din lume se pot asemăna cu acestea? Aci iapa adesea fată doi mînzi şi oaia trei miei deodată. O ţară cu cîmpii pline de flori, asemenea raiului“, conchide cronicarul. Frumuseţea acestor străbune plaiuri făceau să vibreze încă odată sufletul şi trupul încărcat de ani al lui Vasile Alecsandri, care, cu puţin timp înainte de moartea sa, scria plina de avînt poezie „Ţara“, din care reţinem strofele:

O! cuib al fericirilor,
O! Ţară luminoasă
Comoară-a nălucirilor
Grădina mea frumoasă!
Aici cu lăcrimioarele
Bujori se prind în horă,
Aice însuşi soarele
Are-ntre flori o soră.

Aceleaşi frumuseţi şi bogăţii ale patriei, de totdeauna şi de astăzi, l-au făcut şi pe marele bard al zilelor noastre, Tudor Arghezi, să spună în „Mamă ţară“:

Maică, mulţi te-au duşmănit
Că eşti neam blagoslovit.
Ai pămînt şi ape multe,
Vîntul stă să ţi le-asculte,
Şi izvoare
Călătoare.
Crapii-n ele-s cît berbecii,
În pomi piersici cît dovlecii.
Pepenii de zahăr roşu,
În grîu spicul cît cocoşu.
Pui un bob, din el răsare
Mia de mărgăritare.

Ne este dragă şi mîndră ţara pin trecutul ei plin de zbucium dar bogat în fapte măreţe, cu adevărat vrednice de un popor hotărît să-şi apere libertatea şi pămîntul pe care trăia. Rămîn neşterse figuri de domnitori cu dragoste de neam şi de ţară, ca Ştefan cel Mare, pe care poporul îl cînta în versuri ca:

Ştefan, Ştefan domn cel mare
Seamăn pe lume nu are
Decît numai mîndru soare,

sau Mihai Viteazul, care, prin acţiunile sale, a înfruntat glorios trufia otomană.

Este mîndră ţara prin monumentele din veacurile trecute ajunse pînă la noi, ca de pildă mănăstirile şi bisericile voievodale, presărate mai ales pe pămîntul Moldovei, monumente care, prin specificul şi bogăţia lor artistică, impresionează pe vizitatorii de astăzi ca şi pe cei de altă dată; prin comorile noastre de artă, care, prezentate peste hotare, se impun de la început atenţiei şi preţuirii celor care le văd. Aşa s-a întîmplat de pildă cu prilejul expoziţiei din Edinburgh (Anglia), din august a. c., cînd exponatele noastre: diferite ornamente, manuscrise, broderii, icoane etc. au fost declarate ca unice, „de neprețuit“.

Ne este dragă şi mîndră ţara prin marii noştri făuritori de artă, prin Eminescu, Creangă, Caragiale, Enescu, despre care se vorbea la Viena încă din 1890 ca despre un „Mozart român“, şi încă prin atîţia alţii.

Este mîndră ţara cu deosebire prin poporul său paşnic, prietenos, bun, cuminte, înţelept, inventiv, harnic şi cinstit, care, în prezent, este făuritorul uneia dintre cele mai luminoase istorii. Poporul nostru îi adaugă astăzi patriei noi frumuseţi pe care ea nu le-a cunoscut niciodată în trecut.

Este mîndră prin tot ceea ce poporul a creat şi crează de 20 de ani încoace, în toate domeniile de activitate, ceea ce determină pe cei ce ne-au cunoscut altă dată şi ne văd astăzi să arate că au „adevărate sentimente de admiraţie faţă de dezvoltarea pe care a cunoscut-o România“ — cum declara de pildă Iulius Bomholt, conducătorul delegaţiei Parlamentului din Danemarca, care ne-a vizitat nu de mult ţara. Sau cum scria cu cîteva luni în urmă ziarul uruguayan „El Debate“, că „douăzeci de ani şi ceva au fost suficienţi pentru ca România să construiască, pe ruinele lăsate de război, o ţară nouă, plină de vitalitate“.

Aceste mărturii şi încă altele asemenea acestora au la bază observaţii reale, căci este mîndră ţara prin oraşele şi cartierele noi care apar, prin universităţile şi şcolile de tot felul care se înmulţesc din zi în zi, prin şoselele refăcute şi noile drumuri care brăzdează de la un cap la altul pămîntul drag al ţării, prin hidrocentralele uriaşe care apar mereu în munţii noştri şi cu deosebire prin fabricile şi uzinele noi care se nasc ca peste noapte pe tot cuprinsul patriei, în toate regiunile ţării.

Ne este dragă şi mîndră ţara prin politica sa de pace, de colaborare şi bună înţelegere pe care o promovează cu hotărîre şi consecvenţă în relaţiile ei internaţionale. „Acţionînd în spiritul coexistenţei paşnice, România se pronunţă pentru dezvoltarea relaţiilor de colaborare cu toate ţările“, considerînd „că fiecare stat are de dat şi de primit în cadrul circulaţiei valorilor materiale şi spirituale create de popoare“. „Politica internaţională a ţării noastre are ca temelie trainică, permanentă, principiile suveranităţii şi independenţei naţionale, egalităţii în drepturi, neamestecului în treburile interne, avantajului reciproc“, militînd permanent „pentru încetarea cursei înarmărilor şi înfăptuirea dezarmării, pentru crearea de zone denuclearizate, pentru interzicerea necondiţionată a folosirii armelor atomice şi distrugerea totală a stocurilor existente“

(Continuare în pag. 2)

Țară mîndră, țară dragă

(Urmare din pag. 1)

— cum se subliniază într-un document de seamă al Conducerii noastre.

Este mîndră prin legea ei de temelie — Constituția Republicii Socialiste România —, lege pătrunsă de la un cap la altul de un înalt umanitarism, din care desprindem idei ca acestea: „Munca este o îndatorire de onoare pentru fiecare cetățean capabil de muncă" (art. 5); Cetățenii țării „fără deosebire de naționalitate, rasă, sex sau religie, sînt egali în drepturi în toate domeniile vieții economice, politice, juridice, sociale și culturale" (art. 17); „Întreaga activitate de stat are drept scop dezvoltarea orînduirii și înflorirea națiunii socialiste, creșterea continuă a bunăstării materiale și culturale a poporului, asigurarea libertății și demnității omului, afirmarea multilaterală a personalității umane" (art. 13), tuturor cetățenilor țării fiindu-le garantată „libertatea conștiinței", „libertatea exercitării cultului religios" (art. 30) etc.

Acestea și, de bună seamă, încă multe asemenea fapte ne obligă să privim cu toată luarea aminte în jurul nostru, ne obligă să cunoaștem cît mai deplin realitățile noastre naționale, să ne cunoaștem cît mai bine țara, cu toate frumusețile și bogățiile ei de tot felul, cu toate comorile ei din trecut și realizările ei de astăzi.

Cunoscîndu-le, toate aceste realități apoi trebuie să ne umple inima de bucurie, de o tot mai caldă și curată dragoste față de țara și poporul nostru.

Trebuie, mai ales, să ne împingă spre noi avînturi, pentru a ne face țara tot mai mîndră, tot mai frumoasă, mereu mai bogată și mai fericită. Căci prosperitatea ei este prosperitatea noastră, bogăția ei este bogăția noastră, liniștea ei este liniștea noastră, fericirea ei este fericirea noastră a tuturor celor care stăm alături de ea cu inima, cu mintea și cu brațele noastre.

Gh. Papuc

RECENZIE

Gheorghe Șincai: Învățătură firească spre surparea superstiției norodului.

Studiu introductiv și ediție critică de Dumitru Ghișe și Pompiliu Teodor. Coperta de Ștefan Pandele. București, Editura științifică, 1964. Pagini 220.

Interesul cercetătorilor noștri cu privire la opera lui Gheorghe Șincai a oscilat în cursul vremii. El a îmbrățișat îndeosebi latura istorică și filozofică a însemnatului nostru iluminist ardelean, cercetarea aspectelor operei sale de luminător al poporului făcîndu-se numai într-o foarte mică măsură. Cît privește în special manuscrisul: „Învățătură firească spre surparea superstiției norodului", acesta este făcut cunoscut și prețuit la adevărata lui valoare abia în anii puterii populare.

După cea dintîi studiere a manuscrisului și subliniere a semnificației lui, datorite Acad. D. Prodan de la Cluj: „Un manuscris al lui Gheorghe Șincai împotriva superstițiilor", în „Studii și cercetări", Cluj I/1950, (fascicula 2), urmează lucrarea pe care o prezentăm aici.

Activitatea cărturarului ardelean din domeniul popularizării cunoștințelor științifice s-a concretizat în cîteva lucrări de seamă. Acestea sînt dedicate promovării unei culturi mai raționale a pămîntului, răspîndirii cunoștințelor științifice și combaterii superstițiilor.

Manuscrisul pe care-l prezintă lucrarea de care ne ocupăm aici, reprezintă un autograf al lui Gheorghe Șincai. El provine din fondul de manuscrise ce se păstrează de prezent la Secția de manuscrise a Bibliotecii Filialei Cluj a Academiei Republicii Socialiste România. Scris îngrijit cu litere chirilice cursive și elegante, el numără 155 pagini, dintre care tot a doua este lăsată liberă, fie în vederea trimiterii lui la tipar, fie pentru unele însemnări ulterioare. Are un format de 25×20 cm, este legat în carton, iar pe cotorul de piele scrie: Helmuth Physica, ceea ce indică izvorul său principal.

Cît privește alcătuirea de față, trebuie remarcată prefața semnată de Acad. D. Prodan și mai ales amplul studiu introductiv. Acesta subliniază și reliefează caracterele și valoarea manuscrisului sub cîteva laturi de seamă ale sale. Ceea ce se face într-o aleasă ținută științifică și la un nivel științific vrednic de menționat.

După înfățișarea pe scurt a manuscrisului (p. 35—39), în cadrul căreia se urmărește relevarea cîtorva „din numeroasele aspecte pozitive ale manuscrisului" (p. 35), se tratează raportul dintre manuscrisul lui Șincai și modelul său german (p. 39—48). În continuare (p. 49—51), se arată cum se reflectă problema cauzelor superstițiilor în manuscris. Șincai nu sesizează cauzele sociale, dar accentuiază — remarcă autorii studiului însoțitor — „aspectul social nociv" al superstițiilor pe care-l compară cu ciuma (p. 51) De asemenea, autorii subliniază pregnant valoarea din punct de vedere progresist-iluminist a manuscrisului (p. 51—57) și poziția înaintată la care s-a ridicat Șincai: este apreciat ca deist (vezi p. 55—56).

Manuscrisul reflectă și preocuparea lui Șincai de a crea o terminologie științifică accesibilă poporului (p. 56—60), marcată de „orientarea spre cuvîntul popular" (p. 58). Prin aceasta manuscrisul reprezintă o contribuție „la crearea terminologiei științifice, la dezvoltarea limbii literare romînești" (p. 63).

Cît privește modul prezentării textului lucrării în discuție a lui Șincai, autorii ei arată: „am adoptat o transcriere interpretativă, socotind că în acest fel lectura textului este mai accesibilă cititorului contemporan" (p. 62). Pentru lămurirea cititorului se dau și cîteva exemplificări (p. 63sq.). De asemenea, prezentarea textului este însoțită și de note (p. 199—204), care lămuresc sau întregesc textul manuscrisului; de un glosar (p. 205—209), care mijlocește înțelegerea limbajului folosit de Șincai; de o scurtă bibliografie (p. 210—215), în care se consemnează lucrările lui Șincai în specificarea următoare: 1. lucrări publicate în timpul vieții lui Șincai; 2. lucrări imprimate după moartea lui Șincai; 3. lucrări în manuscris; 4. lucrări speciale.

Alcătuirea prezentă se încadrează nu numai pe linia dezvăluirii valorilor trecutului nostru, ci și pe aceea a susținutei campanii — de la noi — de răspîndire a culturii în masele largi populare și de combatere a superstițiilor.

Socotindu-ne obligați a considera manuscrisul autograf al lui Șincai din perspectiva teologică-bisericească, prezentăm pe scurt concepția iluministului nostru ardelean despre superstiții și atitudinea pe care o ia față de acestea.

În manuscrisul său autograf Șincai vizează direct și ferm o seamă dintre cele mai frecvente superstiții. De pildă: „Mai de demult, mulți credeau că unii oameni se pot face nevăzuți și muta în fiare. Ba și în vremile de acum se află nebuni carii cred acestea" (p. 72). De asemenea: practicarea vrăjitoriei sau magiei (p. 78 sq., 84 sq.); nuiaua de ghicit (p. 93 sq.); proba de apă pentru dovedirea strigoilor (p. 101) și altele (vezi p. 74, 76, 81, 103 sq., 124 sq., 133 sq., 136 sq., 150 sq., 160—163, 164, 166 sq., 194).

În ce privește cauzele superstițiilor, menționăm: în contextul scoaterii în evidență a folosului științei fizicei pentru om, arată că cauza superstițiilor este ignoranța: „Așadară, adevărat este că numai știința fizicei e mijlocirea aceea prin care se mîntuie oamenii de toate rătăcirile lor. Drept aceea, cine va învăța fizica se va mîntui de rătăcirile în care alții *din neștiință* s-au alunecat" (p. 68).

Șincai combate superstițiile prin confruntarea lor cu știința adevărată. Căci el se conduce după ideea fundamentală, pe care o expune amplu, complex și divers: cunoașterea legilor naturii înconjurătoare este remediul eficace împotriva superstițiilor. De aceea, procedează în modul următor: expune mai întîi un adevăr din știința fizicii și apoi îl aplică la superstițioși, evidențiind eroarea lor din punct de vedere al științei adevărate. Exemplificare: vorbind despre credința deșartă că unii oameni se pot face nevăzuți și transforma în animale, adaugă: „nebunia lor se poate arăta numai din proprietățile trupurilor, care sîngure dovedesc că trupul omului cel dintru atîtea părți alcătuit nu se poate face odată nevăzut și apoi iarăși văzut. Pentru că mutarea aceasta se împotrivește naturei trupurilor, pe care nici îngerii n-o pot muta prin orice meșteșug" (p. 72; vezi și p. sq., 81—84, 94, 102, 126 sq., 147, 151 sq., 153 sq., 160, 167 sq., 190, 197). De menționat este și faptul că combate și fatalismul, precum și că în combaterea superstițiilor folosește și argumente teologice (vezi p. 77, 78, 88 sq.). De ex.: Împotriva fatalismului opune afirmarea Proniei divine (p. 185).

Privită în ansamblu, concepția lui Șincai despre superstiții este — în fond — cea adecvată actuală, dar purtînd amprenta *limitelor* legate de condițiile științifico-culturale și sociale din vremea sa.

Valoarea poziției lui Șincai în fața superstițiilor constă și-n faptul că dă îndemnuri folositoare, ca de ex.: vorbind despre folosul științei fizicii — sub care înțelege „știința sau meșteșugul firei" (p. 67) — în păstrarea sănătății, dă îndemnul: „la știința aceasta trebuie să alerge fieștecarele cînd se bolnăvește, iară nu la descîntări și la boscoane, din care nu e de a nădăjdui vreun folos. Însă fiindcă nu toți oamenii pot ști fizica, cei bolnavi trebuie să alerge la doftorii cei prin ocîrmuire orînduiți, că aceștia au toată știința fizicii" (p. 68; vezi alte asemenea sfaturi practice la p. 117 sq., 169 sq.). Toate acestea izvorăsc din nădejdea fermă în progresul științei spre binele omului (vezi p. 153).

Pe lîngă faptul că manuscrisul conține unele elemente valabile și azi pentru combaterea superstițiilor, valoarea lui constă și în aceea că constituie o mărturie vie și grăitoare — din trecutul nostru — despre o atitudine înaintată împotriva superstițiilor și pledează — totodată — pentru o credință luminată, călăuzită de un spirit lucid, judicios și potrivnic negurilor neștiinței.

Pr. Prof. Corneliu Sîrbu

Lăcașuri vechi de închinare

Se știe că cele mai vechi lăcașuri de închinare de pe teritoriul țării noastre sînt bazilicile vechi creștine din Oltenia și Dobrogea din veacurile IV—VI. Pînă acuma se credea de unii învățați că din veacul VI și pînă în veacul al XI-lea nu mai cunoaștem pe teritoriul patriei noastre nici un lăcaș de cult creștin și că românii n-au avut pînă la întemeierea voievodatelor biserici din piatră sau din cărămidă. Lăcașurile de cult au fost din lemn ca și locuințele. De fapt avem puține dovezi și puțin probe referitoare la viața creștină pe teritoriul patriei noastre din veacul VI pînă în veacul X și XI.

În ultimii ani cercetătorii au scos la iveală urme foarte valoroase din trecutul nostru, care pun în lumină dezvoltarea vieții creștine între veacurile VI și X — Bisericuța de la Basarabi (regiunea Constanța), descoperită în anul 1957 de către cercetătorii de la Institutul de arheologie în colaborare cu Muzeul regiunii Constanța și cu fondurile puse la dispoziție de Sfatul Popular al Regiunii Constanța, constituie o dovadă luminoasă a vieții creștine din țara noastră la sfîrșitul sec. X d.Hr. Complexul de la Basarabi, așa cum arată un grafit deasupra ușii de intrare

cu litere cirilice, are vechimea din anul 992. Descoperirea de la Basarabi cuprinde nu numai o mică bisericuță, ci și două paraclise și un grup de șase încăperi săpate în stîncile calcaroase ale dealului Tibișirului de la Basarabi.

Bisericuța de la Basarabi are forma unui dreptunghiu cu o absidă semicirculară spre răsărit, avînd pronaos, naos și altar. Această bisericuță e importantă nu numai pentru vechimea ei ci și pentru elementele decorative murale care ni s-au păstrat. Pe pereții încăperilor s-au găsit incizate și zgîriate cruci și figuri de sfinți. În dreapta intrării sînt zgîriate două cruci, iar în stînga intrării o altă cruce mai mică. Pe pereții pronaosului sînt sculptate cruci de forme diferite și unele inscripții care n-au fost încă descifrate. În mijlocul peretelui din nord a naosului sînt zgîriate două cruci, dintre care una inscrisă într-un cerc. Alte două cruci sînt zgîriate pe peretele din sud. De asemenea sînt sculptate cîteva cruci de o parte și de alta a intrării în altar.

În camerele funerare s-au găsit oase omenești. Bisericuța de la Basarabi așa cum o cunoaștem azi e considerată cel mai vechi lăcaș de cult creștin de pe teritoriul țării noastre și e o mărturie destul de grăitoare privind viața creștină de pe teritoriul patriei noastre înainte de anul 1000. Ea constituie un foarte important document de arhitectură și pictură veche cunoscut pe teritoriul țării noastre.

Alte săpături arheologice făcute în anul 1950 în satul Garvăn, raionul Măcin, în nordul Dobrogei, unde mai înainte a fost cetatea romană Dinogeția, au scos la lumină ruinele uneia din cele mai vechi biserici de zid de pe teritoriul țării noastre. Bisericuța are forma patrată cu o absidă spre răsărit. Mici fragmente de tencuială zugrăvite în roșu, albastru și gălbui, dovedesc că interiorul bisericii a fost zugrăvit.

În interiorul bisericuței s-au aflat trei morminte, iar în jurul acesteia un cimitir întreg. Bisericuța de la Garvăn, datează din veacurile XI—XII. Planul ei, ca și acela al bisericuței de la Basarabi, amintește pe acela al unor morminte vechi din Capadochia și din Asia Mică.

La bisericuța de la Garvăn s-a aflat și un clopot de bronz, dar obiectul cel mai de valoare care s-a descoperit acolo este un engolpion din aur, cu lanț compus din 174 zale tot din aur. Această dublă cruce are în relief chipul lui Hristos răstignit, cu ornamente în filigram, cu patru opale și 10 mici safire. Înăuntru crucii se păstează o bucată de mătase în care e învelită o mică părticică de lemn sau sfinte moaște. Crucea e de factură bizantină și va fi aparținut vreunui episcop din secolul XI care va fi păstorit prin aceste regiuni.

Acestea sînt două dintre lăcașurile vechi de închinare care s-au descoperit pe teritoriul țării noastre înainte de anul 1000, dovadă că românii au cunoscut construcțiile de zid și înainte de această dată. Descoperirile acestea sînt foarte valoroase căci ele cuprind o întreagă istorie ale cărei pagini s-au scris de poporul nostru cu atîtea veacuri în urmă. *A. Moisiu*

Deschiderea cursurilor la Institutul Teologic

La 1 octombrie a. c. au început cursurile la Institutul Teologic de grad Universitar din Sibiu. Festivitatea de deschidere a anului școlar a avut loc Duminică, 3 octombrie a. c., în Aula Institutului după Sf. Liturghie. (La Sf. Liturghie a predicat P. C. arhim. N. Mladin). La festivitate au fost prezenți: I. P. Sf. nostru Mitropolit Nicolae, P. C. vicar Tr. Belașcu, d. decan H. Binder de la secția evanghelică a Institutului teologic protestant, P. C. consilieri I. Velțan și I. Vlad, P. C. secretar arhiepiscopesc D. Călugăr, profesori și studenți teologi și credincioși. Corul studenților teologi, condus de P. C. prof. Gh. Șoima, a executat: Imnul arhieresc, Mare este taina creștinătății, Dragă-mi este țara mea (comp. Șoima).

P. C. rector Sofron Vlad *spune că în anul acesta se adaugă un inel nou la cele vechi în trunchiul Institutului, care are rădăcini adînc înfipte în tradiția ortodoxă a Bisericii de dincoace de Carpați. Prezentînd dezvoltarea de la seminarul din 1811 pînă la Institutul Teologic de grad Universitar de azi, P. C. rector arată că în sufletul profesorilor și studenților de la această școală teologică s-a împletit întotdeauna în mod armonios credința strămoșească cu patriotismul constructiv. Preoții pregătiți aici au slujit Biserica și năzuințele poporului român. Astăzi, cînd poporul nostru construiește o viață nouă, cînd Patria noastră liberă pășește spre noi culmi de cultură și civilizație, însuflețiți de realizările prezentului și de perspectivele viitorului, ierarhii, clericii și credincioșii Bisericii noastre sprijinesc hotărît munca poporului pentru înflorirea patriei noastre scumpe, Republica Socialistă România. În lucrarea aceasta este angajat și Institutul nostru sub îndrumarea Prea Fericitului Patriarh Justinian. I. P. Sf. nostru Mitropolit Nicolae și a celorlalți Ierarhi din Ardeal și Banat. Profesorii participă la sarcinile legate de activitatea pe plan ecumenic și pe planul Conferinței Creștine pentru Pace. Prin studii și articole, prin activitatea didactică și educativă, ei se dovedesc însuflețiți de un spirit nou.*

P. C. rector face apel la studenți să adauge munca lor la munca profesorilor, să muncească cu tragere de inimă zi de zi. Ei trebuie să se pregătească temeinic spre a deveni preoți la înălțimea sarcinilor de azi. Institutul le oferă toate condițiile pentru formarea lor intelectuală și morală.

Institutul Teologic începe un nou an de muncă, însuflețit de hotărîrea de a aduce contribuția sa la dezvoltarea teologiei ortodoxe române, la desfășurarea vieții bisericești, la pregătirea viitorilor slujitori ai altarelor, la propășirea poporului și înflorirea patriei.

Mulțumește Prea Fericitului Patriarh Justinian, I. P. Sf. Mitropoliți Nicolae al Ardealului și Nicolae al Banatului și celorlalți P.P. S.S. Ierarhi din Ardeal și Banat.

Mulțumește Departamentului Cultelor, asigurînd de dăruirea tuturor forțelor noastre în slujba patriei.

P. C. prof. Gr. T. Marcu citește *Cuvîntul Inalt Prea Sfințitului nostru Mitropolit Nicolae:*

Iubiții mei fii sufletești,

După luminatele cuvinte rostite de Părintele Rector, poate că ar fi de prisos să vă vorbesc și eu. O fac totuși, mai ales pentru dragii mei studenți care nu mi-au auzit cuvîntul cam demult.

Dragii mei, dacă vreți să-mi faceți o bucurie acum, la începutul anului școlar, să nu vă gîndiți la mare lucru, ci la lucrul pe care un student teolog îl poate face oricînd, în decursul anului de muncă și după aceea: adică să învețe mult și bine și să se roage cu osîrdie.

Să învețe *mult,* fiindcă sînt multe de învățat și să învețe *bine,* fiindcă un lucru învățat rău este mai păgubitor decît unul neînvățat.

Bucuria mea — ca și a învățaților voștri dascăli — este să știu că în fiecare zi mai puneți ceva la luminile de ieri.

Prin aceasta, sporește prestigiul școalei noastre șaguniene, al Bisericii noastre întregi și al țării noastre scumpe, căci Biserica așteaptă să se lumineze preoții ei după cuvîntul Scripturii care zice: *„Așa să lumineze lumina voastră înaintea oamenilor, ca văzînd ei faptele voastre cele bune, să mărească pe Tatăl vostru cel din ceruri“* (Matei 5, 16).

Eu mă rog pentru sănătatea voastră trupească și sufletească și, prin a voastră, a țării. Voi, rugați-vă pentru mine ca să mă întăresc și eu în vîrtute.

Dumnezeu să Vă ajute în toate gîndurile bune ce le nutriți și să-și reverse binecuvîntările Sale bogate asupra ostenelilor profesorilor și studenților noștri teologi și în noul an școlar — și să ne rînduiască pace țării și lumii întregi.

P. C. rector mulțumește I. P. Sf. nostru Mitropolit Nicolae și oaspeților, care au participat la această festivitate.

I. P. Sf. nostru Mitropolit Nicolae binecuvintează pe cei prezenți. Darul lui Dumnezeu va înmulți roadele muncii Institutului nostru în noul an școlar universitar. *T.*

Nicodim ucenicul Domnului

Din pricina învățăturilor Sale și a minunilor săvîrșite de Mîntuitorul nostru Iisus Hristos, mulți au crezut într-însul, ne spun Sf. Evangheliști. Între aceștia era și bătrînul sinedrist Nicodim, om cu vază și fariseu încercat. El făcea parte dintr-una din cele mai strălucitoare familii iudaice din Ierusalim. Era preot și avea îndatorirea supravegherii apelor și fîntînilor necesare, în zilele de mare sărbătoare, pelerinilor. Auzise de Iisus, de minunile Lui, și căuta ca să stea de vorbă cu El. Dar nu veni ziua, ci noaptea, pentru că numele lui, poziția lui socială nu trebuia să fie pusă în discuție în văzul lumii. El știa că fariseii nu priveau cu ochi buni, ci cu dușmănie, pe ucenicii lui Hristos. Totuși era un om bun, un bătrîn sincer, care căuta adevărul. El n-a venit la Iisus ca să-L ispitească, ci ca să-și exprime admirația și să-și limpezească unele întrebări. Intîlnirea cu Iisus îi întări credința și în zilele patimilor lui Hristos, el va mărturisi această credință. Și el aștepta împărăția lui Dumnezeu, de aceea grăiește către Iisus Hristos: „Învățătorule, știu că de la Dumnezeu ai venit și că nimeni nu poate face toate aceste semne pe care Tu le faci, de nu va fi Dumnezeu cu dînsul“.

Numai că împărăția așteptată de Nicodim nu era împărăție a Duhului, ci una politică, o împărăție care să scape pe iudei de asuprirea romană. Și el refuzase să primească botezul lui Ioan, socotind că-i de ajuns să fii urmaș a lui Avraam pentru a intra în împărăția cerească. De aceea Iisus îi răspunse: „Amin grăiesc ție, de nu se va naște cineva din nou nu va putea să vadă împărăția lui Dumnezeu“. Nicodim, fie că nu înțelese ceea ce vrusese Iisus să-i spună, fie că înțelese dar îi plăceau subtilitățile, întrebă cu naivitate: „cum poate un om să se nască, bătrîn fiind? Poate el oare să intre a doua oară în pîntecele mamei și să se nască din nou? Mîntuitorul spre a-i arăta că nu este destul să se numească fiu al lui Avraam zise: „Adevăr îți spun: de nu se va naște cineva din apă și din duh nu va putea să între în împărăția lui Dumnezeu. Ceea ce este născut din trup, trup este: ceea ce-i născut din duh, duh este. Nu te mira că ți-am spus: trebuie să vă nașteți de sus. Vîntul suflă încotro voiește și glasul lui îl auzi, dar nu știi de unde vine și unde merge. Așa e și cu cel născut din duh“. Impărăția aceea, omul acela nou nu va fi realizat fără o schimbare interioară, fără o naștere în duhul lui Hristos și al Învățăturii Lui. Se mai potrivea învățătura „ochi pentru ochi“, pe care o practica Nicodim, cu iubirea universală și jertfelnică, pe care o propovăduia Iisus Hristos?

Nicodim și mai surprins zise: „Cum poate să se facă aceasta?“. Iisus îi răspunse: „Tu ești învățătorul lui Israil și nu știi acestea? Adevărat

(Continuare în pag. 4)

In casa lui Dumnezeu

La Sf. Liturghie ce se slujește în biserică, ne împărtășim de lucrarea tainică a mîntuirii, care se săvîrșește prin jertfa nesîngeroasă a Fiului lui Dumnezeu și dăruim Domnului, împreună cu darurile de jertfă, inimile și viața noastră ca să ni le sfințească.

Așa cum frunzele unui copac stau într-o legătură între ele prin aceeași hrană, pe care o primește prin ramuri de la trunchiu și rădăcină, tot asemenea creștinii care se află la Sf. Liturghie nu se află numai unul lîngă altul ci sînt legați într-o legătură de har și rugăciune cu altul și toți împreună cu Hristos. De aceea participăm la Sf. Liturghie cu evlavie, cu luare aminte, cu pace adîncă duhovnicească și cu toată ființa noastră îndreptată spre Dumnezeu, în tot timpul săvîrșirii ei.

Intrînd în biserică am intrat înăuntrul cerului, așa precum spune Psalmistul: „În biserică stînd în cer ni se pare a sta". Biserica este un „cer pămîntesc". Aici este de față Dumnezeu, Tatăl, Fiul, Cel ce se jertfește și Duhul Sfînt, cel ce sfințește darurile și inimile noastre. Maica Domnului, îngerii împreună cu noi se roagă și aduc laudă lui Dumnezeu.

De aceea intrînd în biserică, zicem: „Intra-voi în casa Ta, închina-mă-voi în biserica Ta" (Ps. 57) și iarăși: „Doamne buzele mele vei deschide și gura mea va vesti lauda Ta", apoi rostim în taină rugăciunile dimineții, ne închinăm în fața iconostasului și intrăm în circuitul rugăciuniior și lucrării ce se săvîrșește în dumnezeiasca slujbă.

Cu inima înălțată la Dumnezeu ne rugăm „cu pace", „cu frica lui Dumnezeu, cu credință și cu dragoste", cum spune textul Sf. Liturghii. „Frica lui Dumnezeu" e frica respectului, a devotamentului și recunoștinței pe care o are copilul bun totdeauna față de părinții săi. Nu e frica robiei, căci Dumnezeu ne-a scos din toată robia și prin jertfa Unuia născut Fiului Său ne a arătat și pe noi fii și împreună moștenitori ai împărăției lui Dumnezeu.

Dar, alături de această stare și emoție cutremurătoare pe care o simte sufletul credincios în decursul Liturghiei, odrăslește a doua treaptă și simțămîntul puternic care ne apropie de Dumnezeu: credința. Mărturisirea credinței și unirea tuturor prin credință este una din înălțimile duhovnicești pe care le ajunge sufletul nostru în Sf. Liturghie.

Dar, haina cea mai aleasă, a inimii creștine in vremea Sfintei Liturghii este dragostea de Dumnezeu și de aproapele. Această slujbă nu este altceva decît semnul nesfîrșitei și permanentei iubiri a lui Dumnezeu față de noi. De aceea răspunsul cel mai deplin din partea noastră îl dă tot iubirea: „Iubite-voi, Doamne, virtutea mea". Sf. Liturghie e și rugăciunea iubirii noastre față de toți oamenii, ca pace și bună viețuire să fie pe pămînt.

Aceste virtuți sînt însoțite de smerenie. Ea se arată în timpul slujbei prin plecarea capului înaintea Domnului și prin îngenunchiere în anumite momente mai însemnate în decursul Liturghiei. Acestea sînt semnele văzute ale încredințării noastre purtării de grijă a lui Dumnezeu și a apropierii de El.

Cu plecarea capului și îngenunchiere întîmpinăm pe Domnul cînd iese cu Sf. Evanghelie, la citirea Sf. Evanghelii și la ieșirea cu Sf. Daruri.

Cu smerenie și îngenunchiere adîncă au stat bunii creștini totdeauna în momentul cel mai însemnat al Sf. Liturghii în timpul prefacerii Sf. Daruri în Trupul și Sîngele Domnului, cînd se cîntă: „Pre Tine Te lăudăm, pre Tine bine Te cuvîntăm, Ție îți mulțumim Doamne, și ne rugăm Ție Dumnezeului nostru".

De vreme ce Sf. Liturghie este slujba împăcării noastre cu Dumnezeu, cuvine-se să fim și noi cu inima slobodă de orice ură și vrăjmășie față de semenii noștri. „De vei aduce darul tău la altar și acolo îți vei aduce aminte că fratele tău are ceva împotriva ta, lasă darul tău înaintea altarului și du-te de te împacă cu fratele tău și apoi venind adu darul tău" (Mat. 5, 23. 24). De asemenea ne rugăm pentru pacea a toată lumea. Lăsăm apoi toată „ploaia gîndurilor pătimașe", „rîurile" patimilor care duc la pieire și tot gîndul cel viclean.

Iertăm celui ce ne-a greșit, ca să ne învrednicim de iertarea Domnului. De am căzut in păcate cerem de la Domnul „lacrimi de pocăință" și, ca oarecînd vameșul, rostim: „Iisuse Hristoase fii milostiv mie, păcătosul". Ne rugăm „pentru toți și pentru toate", mulțumind Domnului pentru darurile lui.

Astfel îmbrăcîndu-ne cu „haina de nuntă" ne apropiem de „cămara cea prea împodobită" a darurilor lui Dumnezeu și zicem:

„Și ne fă pe noi, Doamne, vrednici de primirea Unuia născut Fiului Tău și Dumnezeului nostru, că iată preacuratul lui Trup și de viață făcătorul Sînge, întru acest ceas se pun înaintea noastră, înconjurat nevăzut de mulțimea oștilor îngerești. Dăruiește-ne ca împărtășirea cu ele să ne fie fără osîndă, pentru ca printr-însele luminîndu-ne ochiul gîndului nostru, fii ai luminei să ne facem" și primind pacea Ta să fim fii ai păcii în lume.

Părintele Vasile

Nicodim ucenicul Domnului

(Urmare din pag. 3)

grăiesc ție că ceea ce știm spunem și mărturisim ceea ce am văzut... Nimeni nu s-a suit în cer decît numai cel ce s-a pogorît din cer: Fiul Domnului care este în cer".

Nicodim asculta tăcut. Iisus continuă descoperirea tainei cei din veac ascunsă, zidind în sufletul lui Nicodim credința pe care nu o va părăsi niciodată și care-l va face să dobîndească viața veșnică: „Căci așa a iubit Dumnezeu lumea încît și pe unul născut Fiul său l-a dat ca tot cel ce crede în El să nu piară ci să aibă viață veșnică". Iisus își încheie spusele sale cu cuvintele: „Cel ce face adevărul vine la lumină ca să se vădească faptele sale, pentru că în Dumnezeu sînt lucrate", făcînd prin aceasta aluzie la venirea lui Nicodim în timpul nopții.

Cuvintele lui Iisus l-au impresionat mult pe bătrînul Nicodim. El le va păstra în inima sa și se va gîndi deseori la ele. Totuși el nu va părăsi locul său din Sinedriu. Iar atunci cînd Sinedriul va discuta osîndirea lui Iisus el va rosti cuvintele: „Oare legea noastră osîndește pe om fără să-l asculte mai întîi și să cunoască ce face?". Dar nu merse mai departe. Se temea de ceilalți. Mai ales că unul îi spuse: „Nu cumva și tu ești din Galileia? Cercetează și vei vedea că prooroc din Galileia nu s-a sculat". Și nici în ziua judecății lui Iisus nu va lua cuvîntul, preferînd să lipsească de la Sinedriu, așa cum lipsise și Iosif din Arimateia. Chiar de ar fi fost de față ce ar fi putut face acești doi ucenici împotriva celorlalți 70? Și totuși acest ucenic al Domnului se va îngriji cu deosebită cuviință de înmormîntarea învățătorului ale cărui cuvinte l-au impresionat atît de adînc. Va aduce o sută de litri de miresme și aromate și împreună cu Iosif vor îmbălsăma preacuratul trup și îl vor pune în gropnița arimateianului, plîngînd îndurerat pe cel ce-i arătase lumina credinței celei noi. A fost apoi părtaș la bucuria învierii Domnului și toată viața lui a rămas ucenic al lui Iisus Hristos.

Emanoil Copăcianu

Binecuvîntarea bisericii din Săsciori

În parohia Săsciori (prot. Făgăraș) s-a săvîrșit la 24 octombrie a. c. binecuvîntarea bisericii noi de către un sobor de preoți și diaconi, în frunte cu P. C. vicar Tr. Belașcu și arhim. N. Mladin, delegați ai I. P. Sf. nostru Mitropolit Nicolae.

După ce s-a binecuvîntat biserica de către P. C. vicar Tr. Belașcu și după Sf. Liturghie au luat cuvîntul: P. C. prot. M. Ionașcu, P. C. arhim. N. Mladin, Pr. paroh M. Florea și P. C. vicar Tr. Belașcu. P. C. prot. *M. Ionașcu* vorbește despre felul cum Iisus Hristos a cinstit biserica, pe care a numit-o „Casa Tatălui". Credincioșii din Săsciori au ridicat această biserică prin munca și dărnicia lor, arătînd astfel că sînt buni fii ai Bisericii lui Hristos. În fapta lor e un ecou din credința voievodului Constantin Brîncoveanu, ctitor de biserici în Făgăraș. Încheie cu un îndemn la muncă pentru înflorirea patriei. P. C. arhim. *N. Mladin* spune că „păstorul cel bun", Iisus Hristos ne cheamă să fim una, să întărim unitatea noastră în credința strămoșească, să ne iubim unii pe alții, să iubim pe tot omul, să ne iubim patria și să arătăm această iubire prin muncă rodnică pentru binele tuturor. După cuvintele Mîntuitorului și ale Sfinților Apostoli, adevăratul creștin e acela care muncește, prin muncă își cîștigă cele de trebuință și produce bunuri folositoare și altora. Hărnicia credincioșilor acestei parohii dovedește că ei împlinesc cuvîntul Domnului și urmează pilda Lui și a Sfinților Apostoli. Pr. paroh *M. Florea* arată cum s-a zidit biserica și mulțumește Prea Fericitului Patriarh Justinian, I. P. Sf. nostru Mitropolit Nicolae, episcopiei Galați și tuturor donatorilor. Mulțumește de asemenea Departamentului Cultelor și organelor locale ale puterii de stat.

P. C. vicar *Tr. Belașcu* spune că *aduce binecuvîntarea I. P. Sf. nostru Mitropolit Nicolae cu un cuvînt cald, părintesc, de prețuire a jertfelniciei credincioșilor acestei parohii mici pentru înălțarea bisericii. E zi de mare bucurie azi cînd se dă spre slujire acest Sion, noua biserică, loc de propovăduire a cuvîntului lui Hristos și de închinare. Noi vedem pretutindeni, la sate și orașe, marile realizări din ultimii douăzeci de ani. Ele ne umplu de mîndrie și de entuziasm. La munca aceasta pentru înflorirea patriei dragi, Republica Socialistă România, luăm și noi parte. Mîntuitorul și Sfinții Apostoli ne învață să muncim pentru îmbunătățirea vieții pe pămînt. Muncind cu hărnicie DV. v-ați împlinit datoria față de patrie, față de satul în care locuiți, față de Biserică.*

Să mulțumim Domnului că sîntem înfrățiți în aceeași Biserică strămoșească. In Biserica noastră *se propovăduiește pacea, bunăînțelegerea, prietenia între oameni și popoare. Cei ce am îngenunchiat azi împreună, în fața aceluiași altar și ne-am rugat împreună la aceiași Sf. Liturghie, am primit îndemn de a rămîne mereu una în muncă pentru înflorirea patriei și în credincioșia față de Biserica lui Hristos.*

La agapa, care a urmat, au luat cuvîntul: P. C. vicar Tr. Belașcu, prot. M. Ionașcu, pr. M. Florea, pr. Botu, ș. a.

A fost un praznic plin de bucurie duhovnicească, de la care au plecat toți cu hotărîrea de a lucra și în viitor pentru propășirea poporului și pentru slava Bisericii noastre.

N.

Redactor: Profesor Dr. NICOLAE MLADIN (Taxa poștală plătită în numerar) Tiparul Tipografiei Eparhiale, Sibiu 44.206